

HOOFDSTUK VEERTIEN

Het kind in het water

De blinddoek

Bhishma kende als geen ander de plichten van een staatsman en de voorschriften van de dharma. Op een dag nam hij Vidura apart. 'Ons geslacht, dat schittert door elke deugd en elke bekwaamheid, heeft altijd over alle andere koningen op aarde geheerst,' zei hij. 'Vele rechtvaardige koningen uit vroeger tijd hebben zijn glorie bewaard en het voortgezet. Krishna Dvaipayana, Satyavati en ik hebben jullie drieën grootgebracht, zodat het niet zou uitsterven. Jij en ik moeten er nu voor zorgen dat ons geslacht weer groeit als de zee. Ik heb gehoord dat er drie meisjes zijn die het waard zijn met ons geslacht verbonden te worden. De ene is de dochter van Shura, uit het geslacht van de Yadava's; de andere is de dochter van Subala; en de derde is de prinses van Madra. Mijn zoon, die meisjes zijn allemaal van goede afkomst en mooi, en ze passen uitstekend bij ons. Ik denk dat we hen moeten kiezen, voor de groei van ons geslacht. Zeg me wat jij ervan denkt.'

'U bent onze vader en ook onze moeder,' antwoordde Vidura. 'U bent onze leraar, die we eren. Doe wat u het beste voor ons lijkt.'

Kort daarna hoorde Bhishma van de brahmanen dat Gandhari, de lieve dochter van Subala, Shiva had vereerd, die ook Hara heet, en van de god de gunst had gekregen dat ze honderd zonen zou krijgen. Bhishma stuurde

boden naar de koning van Gandhara. Koning Subala aarzelde eerst, omdat de bruidegom blind was. Maar hij dacht aan de afkomst van de Kuru's, aan hun roem en hun gedrag, en hij gaf zijn rechtvaardige dochter aan Dhritarashtra.

Toen Gandhari hoorde dat Dhritarashtra blind was en dat haar ouders ermee hadden ingestemd haar met hem te laten trouwen, nam ze een doek en bond die voor haar ogen, uit liefde en eerbied voor haar toekomstige man.

Shakuni, de zoon van Subala, bracht zijn zuster, jong en mooi, naar de Kuru's en gaf haar plechtig aan Dhritarashtra. Gandhari werd met veel eerbied ontvangen, en onder leiding van Bhishma werd het huwelijk met grote pracht gevierd. Shakuni gaf zijn zuster vele kostbare kleren mee, werd door Bhishma geëerd en keerde terug naar zijn eigen stad.

Gandhari won het hart van alle Kuru's met haar manieren en haar eerbiedige aandacht. Ze was haar man altijd toegewijd en stelde haar meerderen tevreden met haar goede gedrag. Ze was trouw, en ze noemde zelfs in woorden nooit andere mannen dan haar man en haar meerderen.

Het kind in het water

Bij de Yadava's was een hoofdman die Shura heette. Hij was de vader van Vasudeva en de grootvader van Krishna, en hij had een dochter, Pritha, die op aarde haar gelijke in schoonheid niet had. Shura hield altijd woord. Lang tevoren had hij, met het vuur als getuige, zijn eerstgeboren kind beloofd aan Kuntibhoja, de zoon van zijn vaders zuster en zijn vriend, die zelf geen kinderen had. Uit vriendschap, en omdat hij op Kuntibhoja's gunst rekende, gaf hij hem Pritha. Kuntibhoja nam haar aan als zijn dochter, en naar hem heette ze voortaan Kunti.

In het huis van haar pleegvader kreeg Kunti de zorg voor de gasten, voor de brahmanen en voor ieder ander die aanklopte. Op een dag moest ze Durvasa bedienen, een brahmaan met strenge geloften, die gevreesd werd om zijn drift en die de verborgen waarheden van de dharma kende. Kunti verzorgde hem met alle aandacht die ze had, en ze bleef daarbij volkomen meester over zichzelf. Met het innerlijk oog dat zijn ascese hem gaf, zag Durvasa dat haar een tijd van nood wachtte, en hij leerde haar een mantra.

'Ik ben tevreden over je,' zei hij. 'Met deze mantra kun je iedere god bij je roepen die je maar wilt. Wie je ermee roept, komt naar je toe, en door zijn gunst zul je kinderen krijgen.'

Kunti was nog een meisje, en nieuwsgierig. Voor ze getrouwd was, zei ze de mantra op en riep ze Surya, de zonnegod. Nauwelijks had ze de woorden gezegd, of ze zag hem komen, de stralende, die alles in de wereld ziet. Ze stond als aan de grond genageld.

Surya kwam naar haar toe. 'Hier ben ik, meisje met de donkere ogen. Zeg me wat ik voor je moet doen.'

'Een brahmaan heeft me deze mantra als gunst gegeven,' zei Kunti, 'en ik heb u alleen geroepen om te zien of hij werkt. Vergeef me dat. Ik buig voor u. Een vrouw moet men vergeven, wat ze ook misdaan heeft.'

'Ik weet dat Durvasa je die gunst gegeven heeft,' zei Surya. 'Maar laat je angst varen en geef je aan mij. Als ik kom, kom ik niet voor niets; het moet vrucht dragen. Jij hebt mij geroepen, en blijft het zonder gevolg, dan wordt het jou aangerekend.'

Hij zei nog veel meer om haar gerust te stellen. Maar Kunti schaamde zich, ze was bang voor haar verwanten, en ze gaf niet toe.

'Prinses,' zei Surya opnieuw, 'omdat ik het je vraag, kleeft er voor jou geen smet aan als je doet wat ik wil.'

Toen vervulde Surya zijn wens bij de dochter van Kuntibhoja. Uit die vereniging werd meteen een zoon geboren, in het geheim. Hij kwam ter wereld met een pantser dat met zijn lichaam vergroeid was, en met oorringen die zijn gezicht deden stralen. Hij had de schoonheid van een kind van de goden, en zijn ledematen waren volmaakt van vorm; in hem was het beste deel van Surya zelf op aarde gekomen. Na de geboorte gaf Surya aan Kunti haar maagdelijkheid terug, en hij steeg op naar het hemelgewelf.

Met verdriet keek Kunti naar het kind dat ze gebaard had, en lang dacht ze na over wat haar nu te doen stond. Haar verwanten mochten niets weten. Wat haar onbezonnenheid had voortgebracht, moest verborgen blijven. En ze liet het kind, dat al zo sterk was, aan het water over.

De man van Radha, een suta uit het geslacht van barden en wagenmenners, haalde het kind uit het water en gaf het aan zijn vrouw. Samen voedden ze hem op als hun eigen zoon. Omdat hij met een pantser en oorringen geboren was, gaven ze hem de naam Vasusena, die met rijkdom geboren is, en onder die naam werd hij in het hele land bekend. Hij groeide op bij de suta's. Kracht

had hij van jongs af aan; hij leerde alle wapens hanteren, beter dan wie ook, en hij beheerste ook de wetenschappen. Iedere dag vereerde hij Surya van de dageraad tot de middag, als de stralen zijn rug verwarmden. In die uren, en ook wanneer hij de Veda opzei, was er niets op aarde wat Vasusena een brahmaan zou weigeren.

Lang daarna, toen hij al de vriend en de raadsman van Duryodhana was, wilde Indra zijn eigen zoon Arjuna een voordeel bezorgen. Hij nam de gedaante van een brahmaan aan, kwam bij Vasusena en vroeg hem om zijn pantser en zijn oorringen. Vasusena sneed het pantser van zijn lichaam, nam de oorringen af en gaf ze met gevouwen handen aan de brahmaan, die Indra was. De koning van de goden nam de gift aan, en hij was zo ingenomen met die vrijgevigheid dat hij Vasusena een speer gaf.

'Wie je met deze speer wilt overwinnen,' zei hij, 'onder de goden, de asura's, de mensen, de gandharva's, de naga's en de rakshasa's, die zal erdoor sterven. Eén, en niet meer.'

Omdat hij zijn aangeboren pantser van zijn lichaam had gesneden, noemde men hem voortaan Karna, hij die zijn eigen omhulsel afsneed. Dat hij de eerste zoon van Kunti was, wist bijna niemand.

De krans

Kunti, de dochter van Kuntibhoja, had grote ogen en was mooi, en ze had alles wat men in een jonge vrouw prijst. Ze hield zich aan strenge geloften en leefde naar de dharma. Toch vroeg geen enkele koning om haar hand. Daarom nodigde haar vader de prinsen en koningen van andere landen uit voor een svayamvara, een bruidskeuze: de vorsten kwamen als gasten, en de bruid koos onder hen zelf haar man.

Kunti kwam de ruimte binnen waar de vorsten zaten, en tussen al die koningen zag ze Pandu, de prins van de Kuru's. Hij was breed van borst en trots als een leeuw, hij had de ogen van een stier, en hij overtrof alle andere koningen in kracht en in glans. Toen ze hem zag, raakte ze in de war. Ze liep bescheiden naar voren, trillend over haar hele lichaam, en legde de huwelijkskrans om Pandu's hals. De andere vorsten zagen dat Kunti Pandu tot man had gekozen, en ze keerden terug naar hun eigen rijken, op olifanten, op paarden en op wagens, zoals ze gekomen waren.

Kuntibhoja liet de huwelijksriten voltrekken. Daarna gaf hij zijn schoonzoon veel rijkdom mee en stuurde hem terug naar zijn hoofdstad. Pandu trok naar huis met een groot leger onder vaandels en wimpels, terwijl brahmanen en grote rishi's hun heilwensen over hem uitspraken, en in zijn paleis gaf hij zijn koningin haar plaats.

Enige tijd later zette Bhishma, de zoon van Shantanu, zijn zinnen erop Pandu een tweede vrouw te geven. Met een leger van alle vier de onderdelen, olifanten, wagens, ruiters en voetvolk, en met oude raadslieden, brahmanen en grote rishi's trok hij naar de hoofdstad van Madra. Shalya, de koning van de Valhika's, het volk van Madra, hoorde dat Bhishma was aangekomen. Hij ging hem tegemoet, ontving hem met eerbied en bracht hem naar zijn paleis. Daar bood hij hem een wit tapijt aan om op te zitten, water om zijn voeten te wassen, en de arghya, het water dat men een geëerde gast aanbiedt. Toen Bhishma rustig zat, vroeg de koning waarom hij gekomen was.

'Ik kom voor de hand van een meisje,' zei Bhishma. 'Je hebt een zuster, Madri, van wie iedereen de schoonheid en de goede eigenschappen prijst. Haar wil ik voor Pandu. In alles ben je het waard met ons verbonden te worden, en wij zijn het jou waard. Denk erover na, koning van Madra, en aanvaard ons.'

'Met niemand zou ik liever een verbond sluiten dan met iemand uit uw geslacht,' zei Shalya. 'Maar in ons geslacht bestaat een gewoonte die onze voorouders in acht hebben genomen, en of ze nu goed is of slecht, ik kan haar niet overtreden. Ze is overal bekend, en ook u kent haar, daar twijfel ik niet aan. Daarom past het u niet tegen mij te zeggen: geef me je zuster. Het is de gewoonte van ons huis. Voor ons is ze dharma, en we moeten ons eraan houden. Alleen daarom kan ik u in deze zaak niets toezeggen.'

'Het is dharma, koning,' zei Bhishma. 'Brahma zelf, de Zelfgeborene, heeft het gezegd. Je voorouders hielden zich aan hun gewoonte, en daar is niets op aan te merken. Het is ook bekend dat de wijzen en de goeden deze gewoonte goedkeuren, omdat ze de waardigheid van een geslacht bewaart.'

Met die woorden gaf Bhishma Shalya wat de gewoonte vroeg: veel goud, gemunt en ongemunt, edelstenen in allerlei kleuren bij duizenden, olifanten, paarden en wagens, stoffen en sieraden. Shalya nam die kostbare geschenken graag aan en gaf Bhishma zijn zuster mee, in al haar tooi. Bhishma bracht Madri naar Hastinapura.

Op een dag en een uur die de wijzen gunstig noemden, trouwde koning Pandu met Madri, en na de bruiloft gaf hij zijn mooie bruid prachtige

vertrekken. Met zijn twee vrouwen gaf hij zich over aan het genot, zoals hij wilde en zover zijn verlangen reikte. Na dertig dagen trok hij erop uit om de wereld te veroveren. Voor hij ging, groette hij Bhishma en de andere ouderen van de Kuru's eerbiedig en nam hij afscheid van Dhritarashtra en de rest van de familie. Met hun toestemming vertrok hij, met een leger van olifanten, paarden en wagens, begeleid door de heilwensen van iedereen om hem heen en door de riten die de burgers voor zijn succes verrichtten.

Eerst onderwierp hij de roversstammen van Dasharna. Daarna wendde hij zijn leger, met vaandels in allerlei kleuren, tegen Dirgha, de koning van Magadha, die trots was op zijn kracht en veel koningen onrecht had gedaan. Pandu viel hem in zijn eigen hoofdstad aan en doodde hem daar, en hij nam alles mee wat in Dirgha's schatkamer lag, met wagens en trekdieren zonder eind. Vervolgens trok hij Mithila binnen en onderwierp de Videha's, en toen voerde hij zijn leger tegen Kashi, Sumbha en Pundra. Alle koningen die hij versloeg, werden met hun legers vazallen van de Kuru's. Ze beschouwden hem als de enige held op aarde, en met gevouwen handen bogen ze voor hem en brachten hem geschenken: juwelen en edelstenen, parels en koraal, veel goud en zilver, de beste koeien en mooie paarden, fraaie wagens en olifanten, ezels, kamelen en buffels, geiten en schapen, dekens, mooie huiden en stoffen die van vacht geweven waren.

Pandu nam al die gaven aan en keerde terug naar zijn hoofdstad. De burgers, de koningen en de ministers juichten. 'De roem van Shantanu en van de wijze Bharata was bijna vergaan,' zeiden ze, 'en Pandu heeft haar weer tot leven gewekt. Wie de Kuru's vroeger land en rijkdom afnam, is door Pandu onderworpen en betaalt nu schatting.'

Alle burgers, met Bhishma voorop, gingen de zegevierende koning tegemoet. Ze waren nog niet ver gekomen toen ze de dienaren van de koning zagen, beladen met rijkdom, en een stoet van volgeladen wagens en dieren, zo lang dat er geen eind aan kwam. Pandu raakte de voeten aan van Bhishma, die een vader voor hem was geweest, en groette de burgers zoals ieder dat toekwam. Bhishma omarmde hem als een zoon die na de overwinning op zoveel vijandige rijken was teruggekeerd, en hij huilde van vreugde. Onder het geschal van trompetten, schelphoorns en keteltrommels trok Pandu zijn hoofdstad binnen.

Op bevel van Dhritarashtra bood Pandu de rijkdom die hij met zijn eigen armen had veroverd aan: aan Bhishma, aan hun grootmoeder Satyavati en aan hun moeders, en een deel stuurde hij naar Vidura. Ook zijn andere verwanten

gaf hij geschenken. Ambalika, zijn moeder, sloeg haar armen om haar zoon en kon haar geluk niet op. En met die rijkdom verrichtte Dhritarashtra vijf grote offers, die samen honderd paardenoffers waard waren, en bij elk ervan kregen de brahmanen hun offerloon bij honderden en duizenden.

Niet lang daarna trok Pandu met zijn twee vrouwen, Kunti en Madri, het woud in. Traagheid en luiheid kende hij niet. Hij liet zijn prachtige paleis en zijn zachte bedden achter en ging voorgoed in de wouden wonen, en al zijn tijd besteedde hij aan de jacht op herten. Hij vestigde zich in een lieflijke heuvelstreek vol hoge salabomen, op de zuidelijke helling van de Himalaya, en zwierf daar vrij rond. Tussen zijn twee vrouwen trok hij door die wouden zoals Airavata, de olifant van Indra, tussen twee olifantenkoeien. De mensen die daar woonden, zagen de prins uit het geslacht van Bharata met zijn vrouwen, gewapend met zwaard, pijlen en boog, in zijn mooie harnas en bedreven in alle wapens, en ze dachten dat er een god onder hen rondliep. Dhritarashtra liet ervoor zorgen dat het Pandu in het woud aan niets ontbrak wat hem genot en gemak kon geven.

Intussen hoorde Bhishma dat koning Devaka een dochter had, jong en mooi, die hij bij een vrouw uit de stand van de shudra's had verwekt. Hij haalde haar uit het huis van haar vader en huwde haar uit aan Vidura, de wijze halfbroer van Pandu. En Vidura kreeg bij haar veel kinderen, die in alles op hem leken.

Honderd potten

'Terwijl Pandu in het woud leefde,' zei Vaishampayana, 'verwekte Dhritarashtra bij Gandhari honderd zonen, en daarnaast nog één bij een vrouw uit de stand van de vaishya's. En Pandu kreeg bij zijn twee vrouwen, Kunti en Madri, vijf zonen, grote wagenstrijders, die allemaal door de goden verwekt werden om het geslacht van Kuru voort te zetten.'

'Eerbiedwaardige,' zei Janamejaya, 'hoe bracht Gandhari die honderd zonen ter wereld, en in hoeveel jaar? Hoe lang was het leven dat ieder van hen was toegemeten? Hoe verwekte Dhritarashtra die andere zoon bij die vaishya-vrouw? Hoe gedroeg Dhritarashtra zich tegenover Gandhari, die hem liefhad, hem gehoorzaamde en naar de dharma leefde? En hoe werden de vijf zonen van Pandu verwekt, terwijl Pandu zelf onder de vloek lag van de rishi die hij

had gedood? Vertel me alles in bijzonderheden, want mijn dorst naar alles wat mijn eigen voorvader aangaat, is nog niet gelest.'

En Vaishampayana vertelde.

Op een dag kwam Vyasa, de vader van Dhritarashtra, uitgeput van honger en vermoeidheid bij Gandhari aan. Gandhari ontving hem met alle zorg en eerbied die een gast toekomt. De rishi was tevreden over haar gastvrijheid en gaf haar de gunst waarom ze vroeg: honderd zonen, ieder van hen even sterk en even bekwaam als haar man.

Enige tijd later werd Gandhari zwanger. Twee lange jaren droeg ze het kind in haar buik zonder te baren, en ze leed eronder. Toen hoorde ze dat Kunti een zoon ter wereld had gebracht. Ze kon het wachten niet langer verdragen, het verdriet ontnam haar het verstand, en zonder dat haar man het wist, sloeg ze met geweld op haar buik. Er kwam, na twee jaar groeien, een harde klomp vlees uit haar lichaam, als een bal van ijzer.

Ze wilde hem weggooien. Maar Vyasa, die met het innerlijk oog van zijn ascese alles had gezien, kwam haastig naar haar toe. Hij keek naar de klomp vlees. 'Wat heb je gedaan?'

Gandhari deed geen moeite om te verbergen wat ze voelde. 'Ik hoorde dat Kunti een zoon had gebaard, en van verdriet heb ik op mijn buik geslagen. U had me de gunst gegeven dat ik honderd zonen zou krijgen, rishi, en hier ligt alleen een klomp vlees in plaats van honderd zonen.'

'Zo is het, dochter van Subala,' zei Vyasa. 'Maar mijn woorden kunnen nooit vergeefs zijn. Zelfs voor de grap heb ik nooit iets gezegd wat niet waar was, laat staan bij andere gelegenheden. Laat meteen honderd potten brengen, vol ghee, gezuiverde boter, en zet ze op een verborgen plek. En besprenkel deze klomp vlees intussen met koel water.'

De klomp werd met water besprenkeld, en na een tijd was hij verdeeld in honderd en één delen, ieder ongeveer zo groot als een duim. Die werden in de potten met ghee gelegd, op de verborgen plek, en zorgvuldig bewaakt. Vyasa zei tegen Gandhari dat ze de deksels van de potten pas na twee volle jaren mocht openen. Toen alles geregeld was, ging hij naar de Himalaya om zich aan zijn ascese te wijden.

Na verloop van tijd werd uit een van die stukjes vlees in de potten koning Duryodhana geboren. Maar naar de volgorde van geboorte was koning Yudhishthira de oudste. Bhishma en de wijze Vidura kregen bericht van zijn

geboorte. Duryodhana kwam op dezelfde dag ter wereld als Bhima, de zoon van Pandu met de sterke armen.

Zodra Duryodhana geboren was, begon hij te krijsen en te balken als een ezel. De ezels, de gieren, de jakhalzen en de kraaien antwoordden hem met hun eigen kreten. Er stak een hevige wind op, en op verschillende plaatsen braken branden uit. Koning Dhritarashtra werd bang. Hij riep Bhishma en Vidura bij zich, en andere mensen die het goed met hem meenden, alle Kuru's en ontelbare brahmanen.

'Yudhishthira is de oudste van de prinsen,' zei hij tegen hen, 'en hij zet ons geslacht voort. Door zijn geboorte komt het koninkrijk hem toe; daar hebben we niets tegen in te brengen. Maar zal deze zoon van mij, die na hem geboren is, koning worden? Zeg me wat hier recht is en wat de dharma vraagt.'

Nauwelijks had hij dat gezegd, of de jakhalzen en de andere vleesetende dieren begonnen onheilspellend te huilen. De brahmanen en de wijze Vidura zagen de voortekenen om zich heen.

'Koning,' zei Vidura, en de brahmanen stemden met hem in, 'nu er bij de geboorte van uw oudste zoon zulke vreselijke voortekenen zijn, is het duidelijk dat hij uw geslacht zal uitroeien. Het welzijn van allen hangt ervan af dat u hem opgeeft. Als u hem houdt, komt er onheil. Als u hem opgeeft, blijven er nog negenennegentig zonen over. Als u het goede wilt voor uw geslacht, geef hem dan op. Doe de wereld en uw eigen geslacht goed door dit ene kind van u te verstoten. Er is gezegd: een enkeling geef je op voor de familie, een familie voor het dorp, een dorp voor het hele land, en de aarde zelf voor het eigen zelf.'

Nadat Vidura en de brahmanen dat gezegd hadden, kon koning Dhritarashtra het uit liefde voor zijn zoon niet over zijn hart verkrijgen die raad op te volgen. Toen, koning, werden hem binnen een maand honderd zonen geboren, en boven die honderd ook een dochter. In de tijd dat Gandhari hoogzwanger was, werd Dhritarashtra bediend door een dienares uit de stand van de vaishya's. In dat jaar verwekte hij bij haar een zoon met een helder verstand, vol kracht en moed, die later Yuyutsu werd genoemd. En omdat een kshatriya hem bij een vaishya-vrouw had verwekt, noemde men hem een karana.

'U zei dat er naast die honderd zonen nog een dochter was,' zei Janamejaya. 'Maar de rishi Vyasa had tegen de dochter van de koning van Gandhara gezegd dat ze de moeder van honderd zonen zou worden. Als hij de klomp vlees in niet meer dan honderd delen verdeelde, en als Gandhari niet nog een keer

zwanger werd, hoe werd Duhshala dan geboren? Vertel me dat, rishi. Ik ben er erg nieuwsgierig naar.'

'Uw vraag is terecht, nazaat van de Pandava's,' zei Vaishampayana.

En Vaishampayana vertelde verder.

Vyasa zelf besprenkelde de klomp vlees met water en begon hem te verdelen. De voedster nam de delen een voor een op en legde ze in de potten met ghee. Gandhari keek toe, en ze voelde de liefde die men voor een dochter voelt. Ze dacht bij zichzelf:

'Ik zal honderd zonen krijgen, daar is geen twijfel aan, want de rishi heeft het gezegd, en het kan niet anders. Maar ik zou gelukkig zijn als er naast die honderd zonen ook een dochter uit mij geboren werd, jonger dan zij allemaal. Dan kan mijn man de werelden bereiken die de zonen van een dochter schenken. En de liefde van een vrouw voor haar schoonzoon is groot. Als ik naast mijn honderd zonen een dochter krijg, zal ik volmaakt gelukkig zijn, omringd door mijn zonen en de zonen van mijn dochter. Als ik ooit ascese heb beoefend, als ik ooit iets heb weggegeven, als ik ooit door brahmanen het vuuroffer heb laten brengen, als ik mijn meerderen ooit met eerbied heb gediend, laat er dan een dochter uit mij geboren worden.'

Al die tijd was Vyasa bezig de klomp vlees te verdelen. Toen hij honderd delen had geteld, zei hij tegen Gandhari: 'Hier zijn je honderd zonen. Ik heb je niets gezegd wat niet waar was. Maar hier is nog één deel, boven de honderd, dat je de zoon van een dochter zal geven. Uit dit deel groeit een lieve dochter, die geluk zal hebben, zoals je gewenst hebt.'

De asceet liet nog een pot vol ghee brengen, en daarin legde hij het deel dat voor een dochter bestemd was. Daaruit werd Duhshala geboren.

'Noem me nu de namen van de zonen van Dhritarashtra,' zei Janamejaya, 'in de volgorde waarin ze geboren zijn.'

'Alle honderd namen zijn bekend,' zei Vaishampayana, 'en hier volgen de eersten, in de volgorde van hun geboorte: Duryodhana, dan Yuyutsu, de zoon van de vaishya-vrouw, en dan Duhshasana en Duhsaha. Onder de anderen waren Vivimshati en Vikarna, Chitra en Upachitra, Durmukha en Durmarshana, en de laatsten heetten Kundashi en Virajas. Naast die honderd zonen was er een dochter, Duhshala. Het waren allemaal helden en ervaren wagenstrijders, bedreven in de oorlog, geleerd in de Veda's en in alle wapens. Toen de tijd gekomen was, koos Dhritarashtra voor ieder van hen een waardige vrouw,

na zorgvuldig onderzoek. En Duhshala gaf hij op de juiste tijd en met de juiste riten aan Jayadratha, de koning van de Sindhu's.'

. . .

HOOFDSTUK VEERTIEN van *Het huis van de Kuru's*, boek 1 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/het-kind-in-het-water/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Het hert*, staat op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/het-hert/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.